

၄။ ယင်းမာပင် (Chukrasia Tahularis)

အပင်သဘာဝနှင့် ပေါက်ရောက်ပုံ

ယင်းမာပင်သည် သစ်မာ၊ သစ်ချောစာရင်းဝင်အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ နေရာဒေသမရွေး ပေါက်ရောက်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ အပင်အမြင့် ပေ (၁၀၀) ကျော်အထိမြင့်သည်။ ယင်းမာပင်သည် အပင်ငယ်ရွယ်စဉ်၌ အရွက်သေးပြီး နံနံရွက်နှင့်တူသည်။ အပင်ကြီးလျှင် အရွက်ပုံသဏ္ဍန်ပြောင်းလာပြီး တောင်တမာရွက်နှင့် ခွဲမရအောင်တူလာသည်။

မျိုးစေ့ဆောင်းခြင်း

ယင်းမာပင်သည်ဆောင်းရာသီ ဖေဖော်ဝါရီလ၌ မျိုးစေ့ပေါ်သောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။

ယင်းမာသီး အရွယ်မှာ လက်ညှိုးအရွယ်ရှိပြီး အသီးတစ်လုံးတွင် အစေ့ပေါင်းများစွာပါဝင်သည်။ အစေ့သည် အလွန်ပါးလွှာပြီး ပေါ့သည်။ ထို့ကြောင့် အသီးရင့်မည့်ချိန်ကို လေ့လာပြီး အချိန်မှီခူးယူ၍ နေလှန်း ကာ အစေ့ထုတ်ယူရပါသည်။ ဤသို့ မပြုလျှင် အပင်ပေါ်မှာပင် အသီးများ အက်ကွဲပြီး အစေ့များ လွင့်စင်မည်ဖြစ်သည်။

ပျိုးထောင်ခြင်း

မျိုးစေ့အနည်း၊ အများပေါ်ချင့်ချိန်၍ သဲနှင့် မြေဆွေး ဆတူရောစပ် ထားသော စပ်မြေကို ဘောင်တင်ပြီးမြေညှိကာ ယင်းမာမျိုးစေ့ကို မစိပ်လွန်း၊ မကြဲလွန်းအောင်ဖြူးကာမြေမှုန့် ပါးပါးလေးဖုံးပေးသည်။ နေပူဒဏ်ကာကွယ်ရန် အရိပ်ပြုလုပ်ပေးပြီး နေ့စဉ်ရေမှန်မှန် လောင်းပေးပါက (၁) ပါတ်ခန့်တွင် ပျိုးပင်များပေါက်လာပါလိမ့်မည်။ ပျိုးသက် (၁၅ - ၂၀) ရက်တွင် ပျိုးအိတ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ရသည်။ မိုးဦး ဇွန်လတွင် (၁) ပေခန့် မြင့်သော ပျိုးပင်များကို စိုက်ခင်းသို့ပြောင်းစိုက်ရန် အဆင်သင့်ရရှိပြီဖြစ်သည်။

၅။ ယမနေပင် (Gmelina arborea)

အပင်သဘာဝနှင့် ပေါက်ရောက်ပုံ

ယမနေပင်သည် မြေနိမ့်ပိုင်းတွင်ပေါက်ရောက်သော အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အလွန်မြင့်မားသော တောင်ကုန်းများတွင် ပေါက်ရောက်လေ့မရှိပါ။ အပူဒဏ်ခံနိုင်ပင်ဖြစ်ပြီး နွေရာသီတွင် အရွက်ကြော့သည်။ အပင်အမြင့်မှာ (၁၀၀) ပေခန့်သာမြင့်ပြီး ဖြောင့်တန်းသောအပင် အလွန်နည်းပါသည်။ ဧပြီလတွင် ရွက်နုနှင့်တစ်ပြိုင်တည်းအပွင့်ပွင့်ပြီး တစ်လနှစ်လ နှင့် အသီးရင့်မည့်သောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အသီးအရွယ်မှာ ဆီးသီးအရွယ်ခန့်ရှိသည်။ အသီးကို သမင်၊ ဆတ်၊ ဂျီ၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆိတ်စသော တိရိစ္ဆာန်များ အလွန်ကြိုက်နှစ်သက်ကြပါသည်။

မျိုးစေ့ဆောင်ခြင်း

ယမနေမျိုးစေ့ကို ရင့်မှည့်ပြီးကြော့ကျသောအသီးများကိုစုဆောင်းပြီး မပုတ်မီအစေ့ထုတ်ကာ ရေဆေး၍အခြောက်ခံရမည်။ ပုတ်သောအသီးများမှ မျိုးစေ့ထုတ်ရပါ။ အကြောင်းမှာ အသီးပုတ်ပြီးပါက အစေ့တွင်းစာပါ (embryo) ပုတ်လွယ်သောကြောင့် ပေါက်နှုန်းကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ အခြားလွယ်ကူသော နည်းလမ်းမှာ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆိတ် တိရိစ္ဆာန်များ၏ မစင်နှင့်စားမြုပ်ပြန်ရာမှထွက်ရှိလာသော မျိုးစေ့များကို ကောက်ယူစုဆောင်းကာစင်အောင် ဆေး၍အခြောက်ခံသောနည်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ စုဆောင်းသောမျိုးစေ့များမှာ ပေါက်နှုန်း အလွန် ကောင်းမွန်ပါသည်။

ပျိုးထောင်ခြင်း

ပျိုးအိတ်တွင် အစေ့ချပျိုးထောင်နိုင်သလို စိုက်ကွင်းထဲတွင် တိုက်ရိုက်မျိုးစေ့ချစိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ ပေါက်နှုန်းမှာ (၈၀%) ခန့်သောချာသည့်အပြင် အစေ့တစ်စေ့မှ အပင် (၁ - ၄) ပင်ခန့်ပေါက်ရောက် လာလေ့ရှိပါသည်။ ဤသို့ ပေါက်လာပါက အသန်ဆုံးအပင်ချိန်၌ နုတ်ပစ်ရပါမည်။ (၄၅) ရက်ခန့်အကြာတွင် စိုက်ကွင်းသို့ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။

ဒေသခံမျိုးစိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းနည်း

**ကုန်းမြင့်ဒေသစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဒေသခံမြေညှိလှေစေ့မြှုပ်
သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာဗိမာန်**

မေတ္တာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဖောင်းဒေးရှင်း

နိဒါန်း

ကချင်ပြည်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသတွင် တစ်ခုတည်းသောသမန္ဓေးပိုင်း သစ်တောတည်ရှိရာဒေသဖြစ်သည့်အပြင် ဧရာဝတီမြစ်-မြစ်ဖျားခံရာဒေသလည်းဖြစ်ပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်ရှိသဘာဝသစ်တောများတွင် အဖိုးတန်ဒေသသစ်မျိုးအများအပြား ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော်လည်း နှစ်စဉ်နှင့်အမျှ သဘာဝသစ်တောများကိုစည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ ခုတ်ထွင်ထုတ်ယူကြခြင်းကြောင့် ဒေသသစ်မျိုးများ တစ်ဖြည်းဖြည်းမျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ် သွားမည့်အခြေအနေနှင့် ကြုံတွေ့နေရပြီဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝသစ်တောများတွင် သဘာဝအလျှောက် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော သစ်မာပင်များနှင့်သက်ရှိမျိုးစိတ်များ ကြွယ်ဝစွာပေါက်ရောက်ရှင်သန်နေသည်ဖြစ်ရာ ဒေသသစ်မျိုးများပျောက်ကွယ်ပြုန်းတီး သွားပါက ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဂေဟစနစ်တစ်ခုလုံးပျက်စီးကာ ရာသီဥတုဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပေါ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသရှိသစ်မျိုးများပျိုးထောင် စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းခြင်းကို မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်သွားရန်လိုအပ်နေပြီဖြစ်ပါသည်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင်ပေါက်ရောက်နေသော ဒေသသစ်မျိုးများ အများအပြားရှိသည့် အနက် အောက်ဖော်ပြပါဒေသသစ်မျိုးများမှာ အသုံးအများဆုံးအပင်များဖြစ်၍ ပျိုးထောင်စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းသွားသင့်သော သစ်မာပင်မျိုးများဖြစ်ပါသည်။

၁။ ခလောင်ပင် (Bysoxylum binectarferum)

အပင်သဘာဝနှင့် ပေါက်ရောက်ပုံ

ခလောင်ပင်သည်အမြစ်စိမ်းအပင်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ အမြင့်ပေ (၁၅၀) အထိ မြင့်ပြီး လုံးပါတ် (၁၀) ပေကျော်ထိ ရှိတတ်သည်။ မြေပြန့်နှင့်တောင်ကုန်း နေရာမရွေး ပေါက်ရောက်သည်။ ခလောင်ပင်ကို ပန်းခလောင်နှင့် ကျောက်ခလောင် (ခလောင်နီ) ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားတွေ့ရသည်။

ပျိုးစေ့ဆောင်းခြင်း

ခလောင်ပင်သည် နွေရာသီ၌ အပွင့်ပွင့်ပြီး မိုးရာသီ ဇွန်၊ ဇူလိုင်လတွင် အသီးရင့်မှည့်လေ့ရှိပါသည်။ အသီးတစ်လုံးတွင် အစေ့သုံးခုအထိပါရှိသည်။ အစေ့

အရွယ်အစားမှာ တစ်လက်မခန့်ရှိပြီး အစေ့ကို ပျော့ပြောင်းသော အသားလွှာဖြင့် ကာရံထား ပါသည်။ အပေါ်ယံအသားလွှာကို ကျေးငှက်၊ တိရစ္ဆာများ ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ မျိုးစေ့မှာ မိုး တွင်းပေါ် အသီး ဖြစ် သည့် အလျှောက် ကြာရှည်အထားမခံပါ။ ကောက်ယူစုဆောင်း ရရှိပြီး ချက်ချင်းဆိုသလို ပြင်ဆင်ထားသော ပျိုးအိတ်၊ ပျိုးဘောင်တွင်ပျိုးထောင်ရပါသည်။

ပျိုးထောင်ခြင်း

ခလောင်စေ့ကို ပျိုးအိတ်တွင်ပျိုးထောင်နိုင်သလို တိုက်ရိုက် အစေ့ချစိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ ၄" x ၇" အရွယ်ပျိုးအိတ်တွင် အပေါ်ယံမြေ၊ သဲ၊ နွားချေး (၃း၁း၁) နှုန်းဖြင့် ရောစပ်ကာ ပျိုးအိတ်သွပ်၍ ခလောင်စေ့ကိုတင်ကာ၊ အပေါ် မှ ခလောင်စေ့ကို မြေမှုန့်ဖြင့်ဖုံးရုံဖြူးပြီး နေရောင်ခြည် တိုက်ရိုက်မထိစေရန် အရိပ်/ အကာအကွယ်ပေးရပါသည်။ ပျိုးသက် (၁) လခန့်ကြာလျှင် စိုက်ခင်းသို့ပြောင်းရွှေ့ စိုက်ပျိုး နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ (၁) လထက်ကြာရှည် ထိန်းထား ပါက မိုးကုန်၍စိုက်ချိန်လွန်လျှင်၊ ကာလကြာ ထိန်းသိမ်းရသည့် အခက်အခဲ ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စကားဝါပင် (Michelia champaca)

အပင်သဘာဝနှင့် ပေါက်ရောက်ပုံ

စကားဝါပင်သည် အမြစ်စိမ်းပင်ဖြစ်သည်။ အလွန်မြင့်မား သောအပင်မျိုးဖြစ်ပြီး လုံးပတ်ကြီးသည်။ မြင့်မားသော ဒေသအပြင် မြေပြန့်ပိုင်းမှာလည်း ပေါက်ရောက်သည် ကို တွေ့ရသည်။ နွေရာသီ၌ အပွင့်များပွင့်၍ မိုးတွင်း ဇူလိုင်လတွင် အသီးရင့်မှည့်လေ့ရှိသည်။

ပျိုးစေ့ဆောင်းခြင်း

စကားဝါသီးသည် မိုးတွင်းရင့်မှည့်သည့်အပြင် သွားလာရေး ခက်ခဲသောတောကြီးများ၌ခက်ခက်ခဲခဲသွားရောက်ထုတ်ယူ စုဆောင်းရသောမျိုးစေ့ဖြစ်သည်။ အသီးအရွယ် အစားမှာ တစ်လက်မခန့်ရှိပြီး အရှည် (၂) လက်မခန့်အထိ အရွယ် အစားအမျိုးမျိုးရှိသည်။ အသီးတစ်လုံးတွင် အစေ့ပေါင်း

(၂၀-၅၀) ခန့်ပါဝင်သည်။ အစေ့သည်အနီရောင်ရှိပြီး စည်းကပ်သောအလွှာတစ်မျိုးဖြင့် ဖုံးထားသည်။ ယင်းအလွှာသည်အနံ့ပြင်းကာ အရသာကောင်းသောကြောင့် ပုရွက်ဆိတ် တက်လွယ်သည်။ အသီးမှအစေ့ထုတ်ပြီး ပြာ (သို့မဟုတ်) သဲဖြင့်ပွတ်တိုက်ကာ စင်အောင် ဆေးကြော၍ လေသလပ် အခြောက်ခံထားရမည်။ နေမလှန်းရပါ။

ပျိုးထောင်ခြင်း

ပုရွက်ဆိတ်နှင့် အခြားအကောင်များ ကြိုက်နှစ်သက်သောမျိုးစေ့မျိုးဖြစ်သဖြင့် စင်ထိုး ခြင်း (သို့မဟုတ်) အခြားနည်းများဖြင့် ပုရွက်ဆိတ်ရန်မှကာကွယ်ပေးပြီး အရိပ် အောက်တွင်ပျိုးရမည်။ မပေါက်မချင်း ရေပုံမှန်လောင်းရမည်။ ပျိုးစင်၊ ဘောင်တွင် အညှောက်ဖောက်ပြီး (၁၅) ရက်ခန့်အကြာ ပျိုးအိတ်သို့ရွှေ့ပြောင်းပေးရမည်။ ပျိုးပင်မှာ အကြီးနွေးသော အပင်မျိုးဖြစ်၍ ပျိုးဥယျာဉ်တွင် (၁၀) လခန့် ထိန်းသိမ်းပြုစုထားပြီးနောက် နောက်နှစ်မိုးဦးတွင် စိုက်ပျိုးမှသာ အပင်သေနှုန်း သက်သာမည်ဖြစ်သည်။

၃။ သစ်ကတိုးပင် (Cedrela toona)

အပင်သဘာဝနှင့် ပေါက်ရောက်ပုံ

သစ်ကတိုးပင်ကို မြေပြန့်/တောင်ပေါ်နေရာ အနှံ့တွင် ပေါက်ရောက်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်ပြီး အမြင့်ပေ (၁၀၀) ခန့် အထိရှိတတ်သည်။ သစ်ကတိုးခေါက်မှာ ပရုတ် နံ့ကဲ့သို့ မွှေးသည်။ အသီးမှာလည်း အနံ့အလွန် ပြင်းသည်။ အသီးမှည့်ချိန်၌ ငှက်မျိုးစုံနှင့် အသီး/အစေ့စား သတ္တဝါမျိုးစုံ လာရောက် စားသုံးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပျိုးစေ့ဆောင်းခြင်း

သစ်ကတိုးမျိုးစေ့သည် လက်ဘက်မျိုးစေ့နှင့်သဏ္ဍန်တူသည်။ အထက်ကဖော်ပြခဲ့ သကဲ့သို့သတ္တဝါများကြိုက်နှစ်သက်သော အသီးမျိုးဖြစ်သည့်အလျှောက် အသီးရင့်မှည့် ချိန်ကို လေ့လာစောင့်ဆိုင်းပြီး တောနေသတ္တဝါများနှင့်အပြိုင် လူယူစုဆောင်းရသည်။ မိုးတွင်းဇူလိုင်လတွင် စုဆောင်းရသောမျိုးစေ့ဖြစ်သောကြောင့် ကြာရှည်အထား မခံပါ။ အသီးမှမျိုးစေ့ထုတ်ပြီး ရေစင်အောင်ဆေးကာလေသလပ် အခြောက်ခံရသည်။ နေပူမလှန်းရပါ။

ပျိုးထောင်ခြင်း

ရရှိသောမျိုးစေ့များကို ရေပုံးထဲထည့်ကြည့်သောအခါ ပေါလောပေါ်သောမျိုးစေ့များ ကိုဖယ်ထုတ်၍ အသင့်ပြင်ထားသောပျိုးအိတ်သို့ တစ်လုံးကျစီထည့်ပျိုးရသည်။ ရက်ပေါင်း (၂၀) ခန့်ကြာလျှင် အပင်ပေါက်လာသည်။ အရိပ်အောက်တွင် (၉) လခန့် ပြုစုထားပြီး နောက်နှစ် မိုးဦးတွင် စိုက်ပျိုးရပါမည်။